

deSTADSWIJK studies

Trancity en KEI organiseren:

Vijf bijeenkomsten over theorie en praktijk van de stedelijke vernieuwing

Hoe functioneert de stadswijk : wat is de relatie van de sociale en fysieke vernieuwing : hoe ziet sociale menging er in de praktijk uit : hoe combineren we sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen met architectuur en stedenbouw : hoe maken we opnieuw aantrekkelijke buurten?

Die vragen staan centraal bij deSTADSWIJKstudies. Deze leergang biedt u de resultaten van onderzoek en theorievorming en geeft u tal van mogelijkheden om in uw eigen praktijk de problemen en de oplossingen scherper te onderkennen en te analyseren. Geen kant-en-klaar model, maar wel een visie op de vernieuwde stad.

DeSTADSWIJKstudies bieden reflectie op de beroepspraktijk voor al diegenen die vanuit wonen, zorg en welzijn of vanuit architectuur en stedenbouw betrokken zijn bij de stedelijke vernieuwing.

TRANCITY

KEI kennis-
centrum stedelijke
vernieuwing

Wat zijn de **STADSWIJK** studies

Ooit 'buitenwijk' geweest wordt iedere woonwijk vroeger of later een 'stadswijk'. En als het zover is blijken veel van deze stadswijken zowel sociaal als fysiek versleten. De (grote) stadswijken – vooroorlogs en naoorlogs – zijn in bevolkingssamenstelling steeds gemengder geworden. De opgave is om uit te vinden aan welke voorwaarden, ruimtelijk en sociaal, we moeten voldoen om te kunnen omgaan met deze diversiteit en hoe we in een proces van stedelijke vernieuwing buurten kunnen maken die weer aantrekkelijk zijn.

De **STADSWIJK** studies geven u de verklaring waarom mooie beleidsdoelstellingen in de praktijk maar moeizaam van de grond komen. Het noodzakelijk samengaan van ruimtelijk en sociaal beleid staat vast, maar die samenhang van architectuur, stedenbouw, wonen, onderwijs, zorg en welzijn is moeilijk te realiseren. In vijf bijeenkomsten nemen de deskundigen in dit programma u mee op hun zoektocht naar de voorwaarden waaronder stedelijke vernieuwing succesvol kan zijn.

De **STADSWIJK** studies zijn gebaseerd op het boek *Stadswijk – stedenbouw en dagelijks leven*, geschreven door Arnold Reijndorp.

Voor wie zijn de **STADSWIJK** studies

U bent in uw werk – beleidsmatig en/of bestuurlijk – vanuit een sociaal-maatschappelijk of ruimtelijk-fysiek perspectief betrokken bij stedelijke vernieuwing. De bijeenkomsten zijn bedoeld voor al diegenen met een achtergrond in gezondheidszorg, onderwijs, welzijnswerk, architectuur, stedenbouw, planologie en woningmarkt. En natuurlijk voor hen die bij de lokale en de landelijke overheid verantwoordelijk zijn voor het beleid rond stedelijke vernieuwing.

Wat bieden de **STADSWIJK** studies

- Vijf bijeenkomsten waarin u door deskundige wetenschappers en vakspecialisten wordt bijgepraat over belangrijke ontwikkelingen in uw vakgebied.
- Theoretische verdieping op het onderwerp en handvatten om die theorie te verbinden met de praktijk.
- Een ontmoeting met vakgenoten. Samen met hen formuleert u een visie en een concrete agenda voor de toekomst van de stedelijke vernieuwing.

Het programma van deSTADSWIJKstudies

Op de eerste vier bijeenkomsten wordt een thema aan de orde gesteld waarin de stadswijk het centrale gegeven is. Dit thema wordt kort ingeleid door Arnold Reijndorp. Vervolgens wordt een casus gepresenteerd, die fungeert als een houvast met de praktijk. Dan wordt het thema uitgewerkt in twee lezingen: één vanuit het sociaal-maatschappelijk perspectief (levenswijzen en leefstijlen, emancipatie en integratie, kansen en belemmeringen, extramuralisering en vermaatschappelijking, individualisme en gemeenschappelijkheid) en één vanuit de ruimtelijk-fysieke context (architectuur, stedenbouw, collectief en openbaar domein, ruimtelijke kwaliteit en differentiatie, landschap en groen).

Het doel van deze uitwerkingen is de opgaven waar we voor staan in zowel het sociale als het fysieke domein scherper te formuleren, uitgaande van de in de inleiding opgeworpen dilemma's.

De moderator zal ten slotte verbindingen leggen tussen de sprekers onderling, tussen hun verhalen en de realiteit van de casus om zodoende de theorie een plek te geven in de praktijk en de verbinding van het fysieke en het sociale concreet te maken.

De vijfde bijeenkomst presenteert de thema's en de kennis van de eerdere bijeenkomsten in samenhang met de ervaring die KEI in vijf jaar stedelijke vernieuwing heeft opgedaan. De deelnemers worden uitgenodigd om vanuit hun praktijkervaring een bijdrage te leveren aan een agenda voor stedelijke vernieuwing.

Organisatie van deSTADSWIJKstudies

De leergang wordt georganiseerd door Trancity en KEI kenniscentrum stedelijke vernieuwing, ontwikkelaar van publicaties en bijeenkomsten over stedelijke ontwikkeling. Het programma is inhoudelijk ontwikkeld door Arnold Reijndorp, stadssocioloog en auteur van het boek *Stadswijk – stedenbouw en dagelijks leven* in samenwerking met Bart Lammers, bureau Ruyterveer en adviseur wonen, zorg, welzijn en Simon Franke van Trancity. Bert van Meggelen van bureau Maat-werk is de moderator van de bijeenkomsten. NAI Uitgevers, uitgever van de publicatie *Stadswijk* ondersteunt de organisatie.

De ontwikkeling van het programma werd mede mogelijk gemaakt door een subsidie van het Stimuleringsfonds voor Architectuur.

10/04/06

De cultuur van de wijk

Bijeenkomst 1

Over identiteit en identificatie, over imago en reputatie. Hebben de wetenschap, het beleid en de mensen op straat wel hetzelfde beeld van de realiteit in de stadswijk? Welke sociale en fysieke middelen zijn er om de reputatie van een wijk te verbeteren?

Inleiding

Arnold Reijndorp

Referaat sociaal

Justus Uitermark – Is opgeleid als geograaf en werkt nu bij de ASSR aan de Universiteit van Amsterdam aan een promotieonderzoek over het publiek domein in een gefragmenteerde samenleving.

Er is een beleidsrealiteit en een realiteit van de mensen op straat. Twee beelden over het leven in de stadswijk die vaak niet overeenkomen of zelfs maar op elkaar aansluiten. Wat is de reden dat beleidsmakers en bewoners vaak in andere werelden leven en wanneer heeft dat kwalijke gevolgen? Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van onderzoek naar samenlevingsopbouw op wijkniveau. Wat beweegt bewoners om zich in te zetten voor een wijk? Wat motiveert beleidsmakers om bewoners 'erbij te betrekken'? Wat zijn de mogelijkheden en onmogelijkheden van beleid voor actief burgerschap voor het verbeteren van de leefbaarheid, binding en het imago van de wijk?

Referaat fysiek

Jord den Hollander - Architect en filmmaker. Is als vormgever en architect werkzaam aan zeer uiteenlopende projecten variërend van stedenbouwkundige opgaves tot civiele projecten en theaterontwerpen. Maakt als filmmaker documentaires over kunst en architectuur.

De identiteit van een wijk wordt in iedere levensfase steeds opnieuw gedefinieerd. Maakt dat een helder uitgangspunt bij het ontwerpen van nieuwe wijken overbodig of pleit dat juist voor het streven naar een sterke identiteit? Wat is de betekenis van de geschiedenis van een wijk? Hoe kunnen nieuwe bewoners met een nieuwe cultuur zich ankeren in de oude 'hardware' van de gebouwde omgeving? Is het mogelijk om met ruimtelijke ingrepen bestaande kwaliteiten te versterken of is cultuurhistorie het antwoord op de zoektocht naar een langere levensduur en een sterkere identiteit van de wijk?

Casus

Hoe in een kleine (ver)nieuw(d)e stadswijk de geschiedenis en de bewoners het programma voor de vernieuwing formuleren.

24/04/06

De economie van de wijk

Bijeenkomst 2

Over het ruimtelijk/economisch programma van de wijk, in relatie tot de gehele stad en de regio. Welke factoren zijn er nodig om een wijk economische groei te geven? En hoe ziet die economische bedrijvigheid er uit en hoe kan je die vormgeven? Doen de naoorlogse stadswijken en de middelgrote steden wel mee aan de 'creatieve stad'?

Inleiding

Arnold Reijndorp

Referaat sociaal

Jos Gadet – Geograaf. Werkzaam als senior planoloog bij de Dienst Ruimtelijke Ordening van Amsterdam. Promoveerde op *Publieke ruimte, parochiale plekken en passantenopenbaarheid*.

Nieuwe (kenniscreatieve) economische bedrijvigheid is een olievlek die vanuit het centrum van de stad uitdijt. Die centrale oriëntatie van creatieve kenniswerkers kent economische motieven maar ook sociaal-culturele. Een empirische studie over de werking van de markt en de (on)mogelijkheden van overheidssturing. Over aanjagers in de straat; nieuwe ambachtelijkheid, formele en informele economie; over het belang van stedenbouw en architectuur hierin, over productie- en consumptiemilieu's. En: is de naoorlogse stad al zover?

Referaat fysiek

Lucas Verweij – Directeur van de Academie van Bouwkunst, Rotterdam.

Hoewel de stadswijk wordt gedomineerd door wonen, is menging van wonen en economie van 'levensbelang' voor de buurt. Het zijn vaak de rafelranden en broedplaatsen, die als ontmoetingsplekken fungeren voor de wijk. Wat tref je aan en hoe kan je als ontwerper daarmee aan de slag. Verweij gaat op zoek naar de collectieve ruimte in oude wijken. Daarbij laat hij zich leiden door de vaak informele, allochtone economie van het koffiehuis, het parkje, de moskee, de straathoek, het belhuis enzovoort. Een complicatie daarbij is dat deze economie en gemeenschap zich niet graag bekeken en in kaart gebracht ziet. Dat verlangt een zorgvuldige en respectvolle manier van werken, waarbij de uitkomst ongewis is.

Casus

Een buurt als lerend en werkscheppend kader met een herwaardering van het ambacht.

08/05/06

De wijk als lanceerplaats

Bijeenkomst 3

Over de wijk als motor voor emancipatie of eerder juist als een belemmering. Is de wijk een roltrap of een glijbaan?

Inleiding

Arnold Reijndorp

Referaat sociaal

Joke van der Zwaard – Ontwikkelingspsychologe. Promoveerde op een onderzoek over de beeldvorming van de opvoeding in Turkse en Marokkaanse huishoudens onder wijkverpleegkundigen. Is nu zelfstandig onderzoeker op het terrein van sociale ongelijkheid en sociale mobiliteit in relatie tot wonen, opvoeding en onderwijs.

Het belang van de buurt voor de levens/loop/baan is niet voor alle bewoners gelijk, maar hangt af van de contacten in de wijk en het gebruik van de buurtvoorzieningen. De vraag of en hoe de woonwijk een belemmering dan wel een lanceerplaats is (of kan zijn) heeft vooral betrekking op kinderen, vrouwen/moeders zonder baan en ouderen met een beperkte actieradius. Wat betekent sociale stijging en/of emancipatie voor deze groepen? Welke invloed heeft de wijk (of kan hij hebben) op de financiële, sociale en culturele hulpbronnen die daarvoor kunnen worden ingezet en op de gekozen manier van vooruitkomen? Waardoor leidt sociale stijging al dan niet tot vertrek uit de wijk?

Referaat fysiek

Marlies Rohmer – Architectenbureau Marlies Rohmer. Architect van o.a. grootstedelijke woningbouw en diverse (basis)scholen. Doet onderzoek naar de verwerking van jongerencultuur in de architectuur. Najaar 2006 verschijnt van haar de publicatie *Bouwen voor de next generation* over jongeren in de stad.

Welke kennis heeft een architect nodig over de gebruikers van een gebouw? Kan je met architectuur de emancipatie van die gebruikers bevorderen? Hoe versterk je de positie van kinderen in het publieke domein: een veilige en vertrouwde omgeving met ruimte voor bewegen en spelen? Hoe maak je een school met een hart, die meer te bieden heeft dan onderwijs alleen en een uitwisseling kan aangaan met de buurt? Maakt het wat uit of je een school bouwt voor de ene bevolkingsgroep of de andere, voor het ene geloof of het andere?

Casus

De Brede School – Oplossing of nieuw probleem.

22/05/06

De kwetsbare wijk / de wijk als buurtschap

Bijeenkomst 4

Over herstructurering en vermaatschappelijking. Over mensen met een krasje die uit de instellingen in de wijken en buurten gaan wonen; wat doen mensen voor en met elkaar en welke omgeving nodigt uit of belemmert? Over afstand en nabijheid.

Inleiding

Arnold Reijndorp

Referaat sociaal

Jan-Willem Duyvendak – Hoogleraar algemene sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Voorheen o.a. directeur van het Verwey-Jonker Instituut en bijzonder hoogleraar samenlevingsopbouw aan de EUR.

Vermaatschappelijking van de zorg is het verplaatsen van gezondheidszorg in de instelling naar zorg in de gemeenschap. Maar is de wijk wel een beter thuis dan het voormalige tehuis, is het niet eerder een 'guuroord' dan een 'kuuroord'? Die verplaatsing, vrijwillig of gedwongen, is niet altijd de betere optie. Het is ook de vraag hoeveel (mantel)zorg een wijk kan genereren. Biedt de 'onbetrouwbare' buurt wel een perspectief op een veilige oude dag?

Referaat fysiek

Endry van Velzen – Partner in De Nijl Architecten. Lector stedelijke vernieuwing Hogeschool Rotterdam. Architect en stedenbouwkundige van veel woningbouwprojecten in met name de naoorlogse stad. Publiceerde o.a.: (met Ad Hereijgers) *De naoorlogse stad – een hedendaagse ontwerpogave*.

Alledaagse stedenbouw in de praktijk. Hoe bereid je de stadswijk voor op het voortgaande proces van verstedelijking? Voor de ruimtelijke disciplines zijn er drie kernopgaven te benoemen. In de eerste plaats ruimte maken voor verschillende groepen, zodat verschillende werelden, waaronder ook die van de meest kwetsbare groepen, zich kunnen ontplooiën.

Dan het opnieuw vaststellen en vormgeven van grenzen om duidelijk te maken waar het domein van de een ophoudt en dat van de ander begint. En in de derde plaats differentiatie door beheer, waarbij het vroegere verband tussen ontwerp, inrichting en beheer wordt hersteld, zowel in het geval van sloop en nieuwbouw als van behoud. Over bijzondere voorzieningen voor iedereen; over gedwongen en gewenste collectiviteit.

Casus

Woon-zorgzones en een nieuwe toekomst voor het 'hofje'.

06/06/06

De agenda voor stedelijke vernieuwing / een aantrekkelijke stadswijk

Bijeenkomst 5

In iedere stadswijk is verandering en vernieuwing een permanent proces. Welke visie hebben wij op een weerbarstige praktijk?

De serie bijeenkomsten is niet alleen een intensieve 'bijscholing' voor de deelnemers, het is ook een poging om te formuleren welke aangrijpingspunten er zijn om het proces van stedelijke vernieuwing een nieuwe impuls te geven. Welke bouwstenen heeft een aantrekkelijke stadswijk nodig; hoe formuleren we die? Welke samenhangende visie geven wij – samenstellers en deelnemers – mee aan onze collega's die niet bij de bijeenkomsten aanwezig waren?

Referaat

Esther Agricola - Architectuurhistoricus. Directeur van KEI kenniscentrum stedelijke vernieuwing.

Esther Agricola volgt intensief de vier bijeenkomsten en haalt daar de elementen uit voor de agenda. Het referaat is een samenvatting van haar ervaringen in vijf jaar directeurschap van KEI, aangevuld met de lessen van de vier bijeenkomsten. Zij formuleert een toekomstvisie. Gedurende de voorgaande bijeenkomsten zijn de deelnemers al opgeroepen om hun agendapunten te 'onthouden' en naar Esther Agricola te mailen. Op de afsluitende bijeenkomst gaat moderator Bert van Meggelen alle aanwezige kennis mobiliseren om de deelnemers als co-referent te laten optreden van Esther Agricola.

De aldus ontstane 'agenda' zal worden gepubliceerd en verspreid.

Achtergrond

Stedelijke vernieuwing is geen eenvoudige opgave. Soms raakt het tempo eruit en soms wordt er naar de mening van de samenstellers van de **STADSWIJK** studies gewerkt vanuit verkeerde veronderstellingen en wordt met verkeerde middelen geprobeerd de vernieuwing te realiseren.

In *Stadswijk - stedenbouw en dagelijks leven* (het boek dat ten grondslag ligt aan de **STADSWIJK** studies) beschrijft Arnold Reijndorp zijn onderzoek naar de leefbaarheid in de stadswijk en legt hij bloot hoe allerlei goedwillende beleidsdoelstellingen niet aansluiten bij de werkelijkheid. Het kernthema van dit boek is, dat sociale menging een belangrijke doelstelling van het ruimtelijk beleid is en ook van het beleid van stedelijke vernieuwing. Maar er is vrijwel geen enkele aandacht voor de ruimtelijke en sociale voorwaarden waaronder die menging werkelijk leidt tot een voor verschillende groepen aantrekkelijk woonmilieu. Op die manier lijkt sociale menging meer een politiek-correcte eis dan een door verschillende groepen gewenste situatie. Er wordt gemakshalve van uitgegaan, dat het realiseren van een meer gedifferentieerd woningbestand vanzelf leidt tot een vergroting van de leefbaarheid. De wijk wordt daarbij ook graag voorgesteld als de 'vertrouwde buurt'. Dat veel wijken dat in de ogen van de bewoners niet meer zijn, wordt gezien als een tijdelijke situatie, waaraan de stedelijke vernieuwingsoperatie een einde zal maken. In *Stadswijk* wordt echter de stelling betrokken dat de wijken waarop het stedelijke vernieuwingsbeleid zich richt in principe 'onbetrouwbaar' zijn, vanwege de doorgaande en onvoorspelbare dynamiek van de bevolkingsontwikkelingen. Bevolkingsontwikkelingen die deels door overheidsbeleid worden bepaald, maar zich voor een ander deel ook spontaan voltrekken. Velen worden wellicht ongewenst geconfronteerd met veranderingen in hun woonomgeving; toch zijn er anderzijds mensen die bewust kiezen voor een in sociaal opzicht gedifferentieerde wijk. Er is dus alle reden om na te denken over de voorwaarden waaronder de gemengde wijk kan worden gerealiseerd in plaats van deze menging louter te beschouwen als een morele eis.

De samenhang van ruimtelijke en sociale voorwaarden staat in de **STADSWIJK** studies nadrukkelijk centraal. Dat geldt zowel voor de analyse van de gegroeide situatie, als voor de mogelijke oplossingen. Bij het negatieve imago of de slechte reputatie van een wijk spelen zowel de bevolkings-samenstelling en de reële en vermeende onveiligheidsgevoelens, als de ruimtelijke structuur en de fysieke verschijningsvorm een rol. De aantrekkelijkheid van een gemengde wijk wordt zowel bepaald door de nabijheid van andere groepen, als door de mogelijkheid daar afstand van te houden en ook door de herkenbaarheid van de eigen groep temidden van andere groepen. Afstand, nabijheid en perspectief zijn begrippen die zowel een ruimtelijke als een sociale betekenis hebben. Begrippen als herkenbaarheid, imago, reputatie en identiteit vormen een samenspel van sociale en fysieke factoren. Door de inhoud van deze begrippen nader te onderzoeken, proberen we een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen die ons in staat stelt een agenda te formuleren voor de toekomst van de stedelijke vernieuwing.

Praktische gegevens

Data

Vijf middagbijeenkomsten in 2006, tweewekelijks van 13.00 uur tot 17.00 uur. Maandag 10 april, maandag 24 april, maandag 8 mei, maandag 22 mei en dinsdag 6 juni.

Locatie

De bijeenkomsten vinden plaats in het Lloyd Hotel, midden in het vernieuwde Oostelijk Havengebied van Amsterdam. Het Lloyd Hotel is gebouwd in 1921 als 'landverhuizershotel'. Toen de emigratie stakte werd het o.a. gebruikt als gevangenis en voor kunstenaarsateliers. Onlangs werd na een ingrijpende verbouwing het Lloyd Hotel heropend als hotel en kwam het in de publiciteit met zijn bijzondere vormgeving. Het Lloyd Hotel is goed bereikbaar met openbaar vervoer en met de auto. Na uw inschrijving ontvangt u het precieze adres en een routebeschrijving.

Kosten en annulering

- De kosten van deelname aan de serie bedragen € 850,- (exclusief btw). Dit bedrag is inclusief consumpties tijdens de bijeenkomsten en een borrel na afloop van de laatste bijeenkomst. Ook ontvangt u een exemplaar van de publicatie *Stadswijk – stedenbouw en dagelijks leven* van Arnold Reijndorp.
- Partners van KEI ontvangen een korting van € 100,- op dit bedrag en betalen dus € 750,-.
- Een tweede deelnemer uit dezelfde organisatie ontvangt een korting van 10 procent.
- U ontvangt voor de kosten een factuur van Trancity, die uiterlijk drie weken voor aanvang van de reeks dient te zijn betaald.
- Tot uiterlijk drie weken voor aanvang van de reeks kunt u kosteloos annuleren. U dient dit schriftelijk te doen bij KEI.
- Mocht u onverwacht verhinderd zijn voor een van de bijeenkomsten, dan kunt u altijd een collega uw plaats laten innemen.

Informatie

Wilt u meer informatie over de inhoud van het programma, neemt u dan contact op met Trancity / Simon Franke, sfranke@trancity.nl of 023 5324144.

Voor praktische en organisatorische informatie kunt u contact opnemen met KEI / Sharon van Rossum, vanrossum@kei-centrum.nl of 010 2825155.

Aanmelding

U kunt zich aanmelden door dit formulier ingevuld te faxen naar KEI, 010 4130251, of het formulier in een enveloppe toe te zenden aan KEI, tav Sharon van Rossum, Postbus 897, 3000 AW Rotterdam; ook kunt u Sharon van Rossum telefonisch uw opgave doen: 010 2825155. Ook kunt u zich aanmelden via de website van KEI: www.kei-centrum.nl/stadswijk brengt u direct bij het inschrijfformulier.

Ik meld mij aan voor de **STADSWIJK** studies

Naam m / v

Functie

Organisatie

Partner KEI ja / nee

Adres

Postcode en plaats

E-mailadres

Naam tweede deelnemer m / v
zelfde organisatie

Functie

E-mailadres

Publicaties

U ontvangt na uw inschrijving een gratis exemplaar van de publicatie van Arnold Reijndorp: *Stadswijk – stedenbouw en dagelijks leven* ter waarde van € 22,50.

Wellicht bent u al in bezit van het boek *Stadswijk*, dan bieden wij u een alternatief.

U kunt dan kiezen uit een van de volgende publicaties:

- o Maarten Hajer/Arnold Reijndorp: *Op zoek naar nieuw publiek domein*
- o Simon Franke/ Evert Verhagen: *Creativiteit en de stad* (Markeer uw keuze).

M. Bobic: *Between the Edges - Street-building transition as urbanity interface*. Bussum, Thoth 2004. € 24,90 / ISBN 9068683640

Jack. Burgers & Godfried Engbersen (red): *De ongekende stad: Illegale vreemdelingen in Rotterdam*. Amsterdam, Boom 1999. € 27,50 / ISBN 9053523162

Liesbeth Coenen: 'Word niet zoals wij!' *De veranderende betekenis van onderwijs bij Turkse gezinnen in Nederland*. Amsterdam, Het Spinhuis 2001. € 20,00 / ISBN 90555891983

Maurice Crul: *De sleutel tot succes - Over hulp, keuzes en kansen in de schoolloopbaan van Turkse en Marokkaanse jongeren van de tweede generatie*. Amsterdam, Het Spinhuis 2000. € 15,90 / ISBN 9055891592

Godfried Engbersen: *De ongekende stad / 2 Inbedding en uitsluiting van illegale vreemdelingen Amsterdam*, Boom 2005. € 25,00 / ISBN 9053524592

Florida, R. (2002), *The Rise of the Creative Class and how it is Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York 2002. € 17,95 / ISBN 0465024777

Simon Franke / Evert Verhagen: *Creativiteit en de stad - Hoe de creatieve economie de stad verandert*. Rotterdam, NAI Uitgevers 2005. € 24,50 / ISBN 9056624601

Jos Gadet (red.): *Aantrekkende stadsmilieus - een planologisch-stedenbouwkundige studie*. Amsterdam, Dienst Ruimtelijke Ordening. Verschijnt in 2006.

Jos Gadet: *Publieke ruimte, parochiale plekken en passantenopenbaarheid*. Amsterdam, M.Spruijt 1999.

Mérove Gijsberts & Jaco Dagevos: *Uit elkaars buurt - De invloed van etnische concentratie op integratie en beeldvorming*. Den Haag, SCP 2005. € 12,90 / ISBN 9037702252

Koos Hage en Kim Zweerink: *Van Pendrecht tot Ommoord - Geschiedenis en toekomst van de naoorlogse wijken in Rotterdam*. Bussum, Toth 2005. € 34,90 / ISBN 9068683802

Maarten Hajer / Arnold Reijndorp: *Op zoek naar nieuw publiek domein - Analyse en strategie*. Rotterdam, NAI Uitgevers 2001. € 22,50 / ISBN 9056622005

Ad Hereijgers / Endry van Velzen: *De naoorlogse stad - Een hedendaagse ontwerpgevare*. Rotterdam, NAI Uitgevers 2001. € 16,00 / ISBN 9056622242

Jane Jacobs: *Death and Life of Great American Cities - The Failure of Town Planning*. New York, Vintage Books 1961. € 21,95 / ISBN 067974195X

Marina Jonkers: *Een miskende revolutie - Het moederschap van Marokkaanse vrouwen*. Amsterdam, Aksant 2003. € 20,00 / ISBN 9052601046

Lia Karsten, Arnold Reijndorp & Joke van der Zwaard: *Stadsmensen - Levenswijze en woonambities van Rotterdamse middengroepen*. Rotterdam, OBR/dS&V 2005. Amsterdam, Spinhuis. Verschijnt voorjaar 2006. Circa € 20,00

Aafke Komter: *Solidariteit en de gift - Sociale banden en sociale uitsluiting*. Amsterdam, Amsterdam University Press 2003. € 26,45 / ISBN 9053566457

Harm Jan Korhals Altes: *Tuinesteden tussen utopie en realiteit*. Bussum, Toth 2004. € 27,50 / ISBN 906868356X

Saskia van Oenen, Joke van der Zwaard & Marijke Huisman: *Starten met de brede school*. Utrecht, NIZW 1999. € 17,50 / ISBN 9050507158

Arnold Reijndorp, Edzard Mik e.a.: *Stad in conflict - polder editie*. Groningen, GRAS 2005. € 9,95 / ISBN 9071903087

Arnold Reijndorp & Joke van der Zwaard: 'Op zoek naar de middenklassen'. In: F. Becker e.a. (red) Rotterdam. *Vijftienvintigste jaarboek voor het democratisch socialisme*. Amsterdam, Mets & Schilt 2004, 82-108. € 20,00 / ISBN 9053304231

Renée Schoonbeek, Bas Liesker en Jurgen van der Ploeg: *De Tuinstad is dood, Leve de Tuinstad! - Herstructurering als culturele ontwerpprobleem*. Rotterdam, NAI Uitgevers 2005. € 22,50 / ISBN 9056624512

Jacqueline Tellinga: *De Grote Verbouwing - Transformatie van naoorlogse woonwijken*. Rotterdam, 010 Uitgevers 2004. € 29,50 / ISBN 906450525X

Joke van der Zwaard: *Met hulp van vriendinnen - Moeders uit lage inkomensgroepen over rondkomen en vooruitkomen*. Utrecht, SWP 1999. € 20,00 / ISBN 9053304231

Joke van der Zwaard: 'Hoe ging het vandaag op school? Nederlandse onderzoeken naar het effect van ouderlijke hulpbronnen op onderwijsprestaties'. In: K. Autar & D. van Loggum (red), *Ouders tussen opvoeding en onderwijs*. Amsterdam, SWP, 2002, 15-30. € 18,60 / ISBN 9066654759

Joke van der Zwaard: 'Zoek de verbanden! Sociaal kapitaal als basis voor sociaal beleid'. In: *Aannemen of waarnemen? Een dynamische kijk op sociaal kapitaal*. Tilburg, PON 2004, 20-57. € 22,50

Publicaties

Voor verdere achtergrond en verdieping op de thema's van dit programma zijn een aantal andere publicaties aan te bevelen. De organisatoren van de **STADSWIJK** studies hebben in overleg met de sprekers de lijst hiernaast samengesteld. Indien u interesse heeft in een of meerdere van deze publicaties, vul dan het bestelformulier in en stuur of fax uw bestelling naar NAI Boekverkopers, Museumpark 25, 3015 CB Rotterdam, tel 010 4401203, fax 010 4401320. U kunt natuurlijk ook even een e-mail sturen met uw bestelling: booksellers@nai.nl (Vermeld dan wel bij uw bestelling de **STADSWIJK** studies).

Bestelformulier

Naam
Organisatie
Adres
Postcode en Plaats
E-mailadres
Bestelt hierbij:
..... X .....
..... X .....
..... X .....
..... X .....
..... X .....
..... X .....

U ontvangt de publicaties thuisgestuurd tezamen met uw gratis exemplaar van *Stadswijk*. De verzendkosten worden doorberekend.